

vitetsproblemer. Ud fra konklusionen på kapitel 4 er det et logisk udgangspunkt. Men derefter diskuteres ikke desto mindre nye strategier, som om disse skulle kunne være et samlet bud. Hvad skulle få os til at tro det?

3) Disse strategier er baseret på "en mere åben opfattelse af den offentlige forvaltnings organisationer". For eksempel antages det, at offentlige organisationer grundlæggende eksisterer inden for et samarbejdskoncept. Er det et værdipræmis? Kan det udledes af konstitutionen? Bygger det på empiriske undersøgelser af offentlige og private organisationer? Det antages også, at den offentlige sektor godt kan være orienteret mod individuelle behov og samtidig tilgodese fælles og kollektivt definerede behov. Var det ikke rigtigere at spørge, hvornår og under hvilke betingelser dette kunne tænkes at være tilfældet? I stedet for at antage sig ud af de problemer, bogen netop har analyseret. Dermed være ikke sagt, at den afsluttende diskussion er uinteressant eller irrelevant, men PKJ har her en debatambition, der tenderer til at løsrive kapitlet fra resten af bogen.

Trods disse problemer, og måske på længere sigt netop på grund af disse problemer, er det bestemt ikke nogen ligegyldig bog. Det skal her fremhæves, at PKJ skriver sig ind i et felt, hvor der hersker et dobbelt legitimeringsproblem: Organisationsteoretikere hævder for det meste, at organisationer er organisationer, og at forskelle i sektor meget vel kan være mindre vigtig end for eksempel forskelle i størrelse eller teknologi. Politologer vil omvendt hævde, at sektorforskelle er vigtige og måske tilføje, at organisationsteoretikernes mikroverden til syvende og sidst er uinteressant. Forskningens institutions- og publiceringsstruktur medvirker til at fastholde dette problem.

Dette dobbelte legitimeringsproblem synes generelt at blokere forsknings-effektiviteten. Siden Hal G. Rainey's programartikel: "Public Organization Theory: A Rising Challenge" (*Public Administration Review*, vol. 43, no. 2 1983), har adskillige amerikanske og engelske forskere forsøgt at kombinere organisationsteori og politologi. I de fleste tilfælde bliver det til en gennemgang af organisationsteorien med et par kapitler i starten, der skildrer den politisk-administrative kontekst. I enkelte tilfælde er der mere grundige overvejelser på det teoretiske plan om, hvilke typer organisationsteori der kan tænkes at være relevante i den offentlige sektor, eller ligeså nøjeregnende empiriske sammenligninger af private og offentlige organisationer som grundlag for at vurdere relevansen. Men nogen integration - og det vil sige udviklingen af en offentlig organisations-teori - den mangler fortsat.

Det grundlæggende spørgsmål, som bogen derfor er med til at rejse, er: Hvilken forskningsstrategi er den rigtige? Skal man kombinere eksisterende politologi og organisationsteori til en offentlig organisationsteori, eller skal man modsat glemme politologisk og organisationsteoretisk arvegods for en stund for at finde sit eget udgangspunkt? Eller er der en tredje vej?

Torben Beck Jørgensen
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet

Anne-Mette Hjalager, *Kultursektoren som et tredje arbejdsmarked*, Århus: KLIM, 1996, 159 s., kr. 195,00.

I henhold til gældende normopfattelse har kultursektoren gennem de sidste mange

vitetsproblemer. Ud fra konklusionen på kapitel 4 er det et logisk udgangspunkt. Men derefter diskuteres ikke desto mindre nye strategier, som om disse skulle kunne være et samlet bud. Hvad skulle få os til at tro det?

3) Disse strategier er baseret på "en mere åben opfattelse af den offentlige forvaltningsorganisationer". For eksempel antages det, at offentlige organisationer grundlæggende eksisterer inden for et samarbejdskoncept. Er det et værdipræmis? Kan det udledes af konstitutionen? Bygger det på empiriske undersøgelser af offentlige og private organisationer? Det antages også, at den offentlige sektor godt kan være orienteret mod individuelle behov og samtidig tilgode fælles og kollektivt definerede behov. Var det ikke rigtigere at spørge, hvornår og under hvilke betingelser dette kunne tænkes at være tilfældet? I stedet for at antage sig ud af de problemer, bogen netop har analyseret. Dermed være ikke sagt, at den afsluttende diskussion er uinteressant eller irrelevant, men PKJ har her en debatambition, der tenderer til at løsrive kapitlet fra resten af bogen.

Trods disse problemer, og måske på længere sigt netop på grund af disse problemer, er det bestemt ikke nogen ligegyldig bog. Det skal her fremhæves, at PKJ skriver sig ind i et felt, hvor der hersker et dobbelt legitimeringsproblem: Organisationsteoretikere hævder for det meste, at organisationer er organisationer, og at forskelle i sektor meget vel kan være mindre vigtig end for eksempel forskelle i størrelse eller teknologi. Politologer vil omvendt hævde, at sektorforskelle er vigtige og måske tilføje, at organisationsteoretikernes mikroverden til syvende og sidst er uinteressant. Forskningens institutions- og publiceringsstruktur medvirker til at fastholde dette problem.

Dette dobbelte legitimeringsproblem synes generelt at blokere forsknings-effektiviteten. Siden Hal G. Rainey's programartikel: "Public Organization Theory: A Rising Challenge" (*Public Administration Review*, vol. 43, no. 2 1983), har adskillige amerikanske og engelske forskere forsøgt at kombinere organisationsteori og politologi. I de fleste tilfælde bliver det til en gennemgang af organisationsteorien med et par kapitler i starten, der skildrer den politisk-administrative kontekst. I enkelte tilfælde er der mere grundige overvejelser på det teoretiske plan om, hvilke typer organisationsteori der kan tænkes at være relevante i den offentlige sektor, eller ligeså nøjeregnende empiriske sammenligninger af private og offentlige organisationer som grundlag for at vurdere relevansen. Men nogen integration - og det vil sige udviklingen af en offentlig organisationsteori - den mangler fortsat.

Det grundlæggende spørgsmål, som bogen derfor er med til at rejse, er: Hvilken forskningsstrategi er den rigtige? Skal man kombinere eksisterende politologi og organisationsteori til en offentlig organisationsteori, eller skal man modsat glemme politologisk og organisationsteoretisk arvegods for en stund for at finde sit eget udgangspunkt? Eller er der en tredje vej?

Torben Beck Jørgensen
Institut for Statskundskab
Københavns Universitet

Anne-Mette Hjalager, *Kultursektoren som et tredje arbejdsmarked*, Århus: KLIM, 1996, 159 s., kr. 195,00.

I henhold til gældende normopfattelse har kultursektoren gennem de sidste mange

år været fuldstændig afhængig af gældende arbejdsmarkedslovgivning. Forstået på den måde, at arbejdsmarkedslovgivningen har sikret de mandskabsressourcer, som er nødvendige for at drive mange kulturinstitutioner.

Blandt andet i relation hertil har Anne-Mette Hjalager lavet en undersøgelse af kultursektorens anvendelse af jobtræningspersoner og frivillig arbejdskraft. Udgangspunktet er Århus Amt, og under forudsætning af, at dette område er repræsentativt for hele landet, skulle undersøgelsen være dækkende.

I bogen formulerer hun tesen om kultursektoren som et tredje arbejdsmarked, kendetegnet ved den nævnte meget udstrakte brug af jobtræningspersoner og frivillig arbejdskraft. Det første og andet arbejdsmarked er derimod kendetegnet ved henholdsvis faste jobs og midlertidige - eller løsere ansættelse.

Undersøgelsen får afdækket og afklaret en række af de mange myter, der er med hensyn til jobtræningspersoners anvendelse i kultursektoren, og ikke mindst er det bogens fortjeneste, at den formår at systematisere de mange faktorer og erfaringer.

Perspektiverne ved jobtræning anskues ud fra tre politiske hovedhensyn, nemlig 1. Arbejdsmarkedspolitiske hensyn, 2. Kulturpolitiske hensyn og 3. Erhvervspolitiske hensyn.

Konklusionen er her, at jobtræning ud fra en kulturpolitisk vurdering er en god ide. Ud fra en ren arbejdsmarkedsvurdering er konklusionen derimod ikke så entydig, og med hensyn til erhvervspolitiske mål og jobtræningsordningen er overensstemmelsen ikke overvældende stor.

Bogen fokuserer på værdien af ansættelse inden for kultursektoren, både for den enkelte og for sektoren som sådan.

Analysen når frem til følgende hovedkonklusioner: At halvdelen af de beskæftigede i kultursektoren er løs arbejdskraft, at de leverer ca. 1/3 del af den samlede arbejdsindsats i sektoren, og at der er flest jobtræningspersoner inden for kulturformidling, det vil sige museer og biblioteker. Samtidig er der forskel på de jobtræningspersoner, der ansættes inden for vækstlaget og på de etablerede kulturinstitutioner. Vækstlaget beskæftiger således ofte personer, som med hensyn til personlige og faglige ressourcer kunne tilhøre a-holdet, medens de etablerede kultursektioner i højere grad ansætter personer fra c-holdet. Vækstlaget rekrutterer således i højere grad sine jobtræningspersoner blandt de frivillige, i modsætning til de mere etablerede institutioner.

Hjalagers konklusion på undersøgelsen er, at jobtræningsarbejdskraften og den frivillige arbejdskraft betyder meget for kulturen. Det fremgår samtidig, at der er flest frivillige inden for idrætslivet, medens der er flere jobtræningspersoner inden for især kulturformidling og direkte kulturproduktion, det vil sige teater og musik.

Med hensyn til jobmuligheder efter endt jobtilbud er hendes konklusion, at for så vidt angår ansættelsesstedet er muligheden for fastansættelse ikke overvældende god. Dette har uden tvivl sammenhæng med, at der kun i meget begrænset udstrækning er sket ressourceudvidelse inden for kultursektioner i de senere år, og derudover er mobiliteten blandt de allerede fastansatte ikke markant stor. Derimod er de langsigtede perspektiver ved jobtræning inden for kultursektoren stort set ligeså gode som ved jobtræning inden for andre sektorer.

Kulturinstitutionerne har i analysen selv vurderet betydning af jobtrænings-

ordningen, og det er en generel opfattelse, at et bortfald af ordningen i høj grad vil påvirke institutionernes funktionalitet. Hjalager er dog af den opfattelse, at dette kun er rigtigt, for så vidt angår vækstlaget, idet de mere etablerede kulturinstitutioner inden for visse rammer vil kunne konstituere sig ud af problemerne. Erfaringerne med de senere års effekt af arbejdsmarkedsreformen har også vist, at dette er tilfældet.

For så vidt angår kvalitet er konklusionen, at betydningen her er størst inden for vækstlaget, hvorimod jobtræningsarbejdskraften, med hensyn til de etablerede kulturinstitutioner, kun har perifer betydning i relation til kvalitet. I relation til spørgsmålet om demokratisering og deltagelse er konklusionen, at jobtræningsordningen har mere langsigtede perspektiver, fordi skellet mellem rollen som aktiv deltager og publikumsrollen tildels ophæves, hvilket især gælder inden for vækstlaget. I forhold til de mere etablerede kulturinstitutioner er det snarere de langsigtede perspektiver i form af større tilbøjelighed til fremover at deltage som publikum, der er synlig.

Der er således tale om en analyse, der afklarer og omdefinerer en række af de myter, der findes med hensyn til kulturen som det tredje arbejdsmarked. Der er ingen revolutionerende nyheder, men en god systematik og klare resultater gør området mere synligt. Der er således ingen tvivl om, at kultursektoren som arbejdsmarked er en fordel for det tredje arbejdsmarked, men set ud fra en ressourcebetragtning kan der i høj grad stilles spørgsmål ved, hvorvidt det er hensigtsmæssigt, at man mere eller mindre er afhængig af tidsbegrænset arbejdskraft. Det er ikke rimeligt for de pågældende, og det er ikke optimalt i relation til virksomhedernes drift, og kan samtidig virke som en barriere for

den nødvendige strukturudvikling og effektivisering.

Erik Ravn
kulturel forvaltning
Randers kommune

Lauri Karvonen, *Demokratisering*, Lund: Studentlitteratur, 1997, 124 s.

Den tredje demokratiseringsbølge, som Samuel P. Huntington kalder overgangen til demokratiske styreformer i en række lande i perioden fra 1974 til 1990, har givet anledning til en voksende politologisk litteratur om forudsætningerne for demokrati og demokratiseringsprocesser. Det kan efterhånden være vanskeligt at bevare overblikket, og man må derfor hilse forsøg på at strukturere og vurdere litteraturen på dette område velkommen. Et af de mere vellykkede og overskuelige af slagsen er skrevet af Lauri Karvonen, der er professor i komparativ politik ved Universitetet i Bergen, og som har en baggrund i den svensk-talende del af Finland. Han hævder ikke at give nogen udtømmende indføring i den omfattende forskning på området, men søger at give en introduktion til centrale teorier og undersøgelser om demokratisering, idet formålet angiveligt er at præsentere og diskutere teorier og generaliseringer om de faktorer, som fremmer eller vanskeliggør en demokratisk udvikling.

Bogen behandler seks sæt af teorier om demokratisering. Det første sæt af teorier omfatter de økonomiske forudsætninger for demokrati. Her omtales naturligvis Lipsets tese om, at jo mere velstående en nation er, desto større er chancen for, at den kan opretholde demokrati. Karvonen gennemgår en række mulige